

# Mintis

Nr. 159  
TREČIADIENIS  
1946 M. RUGSEJO MĖN. 4 D.  
I METAI

LIETUVIŲ VISUOMENĖS DIENRASTIS

## Paryžiaus kongrese dirba komisijos

**Paryžius.** Pirmadienį Paryžiuje buvo tęsiami debatai įvairiose komisijose ir toliau. Ukinė komisija Rumunijos sutarties reikalui priėmė straipsnį, kuriuo numatoma gražinti Rumunijai ašies valstybių iš ten išvežtą turta. Ukinė komisija Italijos sutarties reikalui atmetė Australijos pasiūlymą sudaryti specialią komisiją, kuriai būtų pavesta tvarkyti Italijos reparacijų reikalą. Karinė komisija Italijos sutarties reikalui taip pat nepriėmė Australijos pasiūlymo iš Italijos atimtus karo laivyno vienetus atiduoti ne keturioms didžiosioms valstybėms, bet saugumo tarybai. Taip pat niekas neparėmė ir dar vieno Australijos pasiūlymo, būtent, iš Italijos paimtus karo laivus niekam neparduoti, o sunaikinti. Jugoslavijos pasiūlymas, kad Italijos laivynas nebūtų didesnis negu Jugoslavijos, Albanijos ir Graikijos drauge paėmus, buvo atmetas.

Pirmadienį po pietų Italijos atstovas pareiškė savo vyriausybės nusistatymą Triesto klausimu. Jis pareiškė, kad 4 didžiųjų valstybių pravesta siena bus nuolatinis gerus santykius tarp Jugoslavijos ir Italijos ardą veiksnys. Sekančiame posėdyje savo nuomonę pareiškė Jugoslavijos delegacija.

Egiptas pareikalavo iš Italijos 41 milijono dolerių reparacijų. Egipto memorandume nurodoma, kad reikalaujama tik faktiškai esamų nuostolių atlyginimo. Egiptas stengsis taip pat visomis išgalėmis prisidėti prie Italijos ūkinio atstatymo.

Laikraščiai praneša, kad britų užsienio reikalų ministeris Bevinas ir amerikiečių Byrnesas pirmadienį turėjo du ilgiau trukusius pasikalbėjimus. Pirmadienį buvo susirinkusios šešios komisijos sutarčių projektams svarstyti. Po pietų buvo išklaudytos Bulgarijos ir Rumunijos delegacijų nuomonės. Rumunijos delegatas

atmetė Vengrijos prašymą ištaisyti sieną Vengrijos naudai Siebenbuergen srityje. Bulgarijos delegatas pareiškė savo teritorialinius reikalavimus Graikijai.

### ARABAI SIUNČIA SAVO ATSTOVUS LONDONO KONFERENCIJON

**Londonas.** Egipto spauda rašo, kad nežiūrint Palestinos arabų nutarimo boikotuoti Londono konferenciją Palestinos reikalų Irakas, Saudžio Arabija, Egiptas, Sirija ir Transjordanija savo atstovus į tą konferenciją pasiūdo. Apie žydų atstovus dar nieko nežinoma. Jewish-Agency įteikė užsienių reikalų ministeriui Bevinui savo pasiūlymus. Britų atsakymo laukiama.

## Už monarchiją pasisakė 73%

**Atenai.** Pranešama, kad ministeris pirmininkas Tsaldaris, kuris kaip graikų delegacijos vadovas Paryžiaus taikos kongrese randasi Paryžiuje, vakar išskrido į Londoną, kad painformuotų tenai esantį karalių Jurgi apie įvykusio tautos balsavimo rezultatus. Ta pačia proga Tsaldaris su karalium Jurgiu aptars ir karaliaus grįžimo į Graikiją reikalus.

Oficialios žinių agentūros pranešimu už monarchiją iš 1.394.000 atduotų balsų pasisakė daugiau negu 1 milijonas, t. y. apie 73% visų balsavusių.

Apie 200.000 balsavimo kortelių yra atiduotos tuščios.

Kaip žinoma, komunistų partija iš savo narių pareikalavo, kad jie balsavimo kortelės atiduotų tuščias, dėl to atrodytų, kad tiek balsų yra atidavusi komunistų partija, tačiau tai neatitinka faktinai padėčiai, kadangi ir kiti prieš monarchiją pasisakę atidavė tuščias kortelės.

### SAKSONIJOJ LAIMĖJO SED

**Dresdenas.** Dana praneša, kad kaip ir

**LA GUARDIA KOPENHAGOJE**  
**Londonas.** Unros vyriausiasis direktorius La Guardia antradienį, atvyko į Kopenhagą, kad asmeniškai galėtų dalyvauti Jungtinių Tautų maitinimo konferencijos posėdyje. Dienotvarkėje numatoma debatai dėl parėkimimo apie maitinimo galimumus 1947 metais. Pareiškime nurodoma, kad maitinimo padėtis yra nežymiai pagerėjusi. Jame siūloma imtis ypatingų finansinių priemonių, kad būtų galima padėti įsivežti maisto produktus toms valstybėms, kurios pačios neturi pakankamų piniginių rezervų. Pagrindinis konferencijos uždavinys yra sukurti pasaulio maitinimo įstaigą kuri atskirų kraštų aprūpinimą maisto produktais spręstų tarptautinėje plotmėje. Laukiama, kad šiandienai bus patiekta konkretus tos įstaigos darbo planas.

buvo laukiama, rinkimai Saksonijoje pasibaigė SED partijos laimėjimu. Kaip ir anas iš partijos vadų Grotevohl pareiškė, partija pasilms vesti Vokietiją „nauju, modernišku pažangos ir tikrosios demokratijos keliu“. Šį mėnesį įvyks taip pat rinkimai Brandenburgo ir Pomeranijos provincijose. Ir čia neabejojama SED laimėjimu.

### LONDONE VĖL STREIKUOJA

**Londonas.** Pirmadienį pradėjo streiką 3.000 Londono mėsos pramonės darbininkų. Jie pareiškė, kad nesutinka dirbti su tais tarnautojais, kurie nėra profesinių sąjungų nariai, arba nieka nepriklauso kuriai nors didžiajai profesinei sąjungai. Profesinių sąjungų kongreso pirmininkas pasmerkė šį darbininkų žingsnį, sakydamas, kad bent kokia prievarta yra nesuderinama su žmogaus laisvės principais.

### BUS SVARSTOMI VOKIETIJOS TAIKOS SUTARTIES SĄLYGŲ METMENYS

**Londonas.** D. Britanijos kariniai ir politiniai atstovai Berlyno kontrolės komisijoje atvyko į Paryžių pasitarti su užsienio reikalų ministru Bevinu. Spaudos korespondentams buvo nurodyta, kad numatoma aptarti vedamoji linija, kurios turi būti laikomasi su 5 Vokietijos vasalinėmis valstybėmis ir, kad tuo pat metu būtų galima nustatyti Vokietijai statytinų taikos sąlygų visumą.

### PRASIDĖJO MAITINIMO KONFERENCIJA

**Londonas.** Vakare Kopenhagoje parlamento rūmuose karalius Kristijonas atidarė Jungtinių Tautų konferenciją maitinimo reikalams. Sąryšy su konferencija paskelbtas oficialus amerikiečių komunikatas sako, kad nežiūrint padidėjusios maisto produktų gamybos Europoje vis dėl to reikės dar įveikti nemažą kiekį produktų iš užjūrio, nes kitaip nebus įmanoma išlaikyti ir dabar esamo žemo maitinimo lygio.

## Jugoslavija esanti nekalta

**Londonas.** Belgrade buvo paskelbtas turinys notos, kurią Jugoslavijos pasiuntinys Vašingtone įteikė Amerikos vyriausybei. Ši nota atkreipė dėmesį į tą faktą, kad Jugoslavijos vyriausybė jau keliose savo ankstyvesnėse notose yra konstatavusi savo suvereniteto pažeidimą ir pareiškusi dėl to protestą. Notoje pastebima, kad Jugoslavijos vyriausybė dėl šių ankstyvesnių notų jokio atsakymo iš JAV vyriausybės nėra gavusi. Jugoslavijos notoje nurodoma, kad abu nesusipratimus, įvykusius 9 ir 19 rugpjūčio, ir kuriuos JAV vyriausybė reagoavo 48 valandų terminuotu ultimatumu ir pabrėžiama, kad Jugoslavijos vyriausybė negalinti imtis jokios atsakomybės už įvykusius nesusipratimus. Jos nuomone, Jugoslavijos suvereniteto pažeidimas ateiityje negalės būti pakenciamas ir todėl ji prašo JAV vy-

riausybę imtis visų priemonių, kad panašių nesusipratimų ateityje išvengtų.

### NELAUKTAS SOVIETŲ PASIOLYMAS

**Londonas.** Sovietų atstovas JT saugumo taryboje įteikė pasiūlymą, kad Vokietiją okupavusios valstybės viešai paskelbtų savo turimus kariuomenės kontingentus Vokietijoje. JAV šį sovietų pasiūlymą priėmė. Kalbama, kad JAV reikalauja, jog būtų skelbiamas laikomos kariuomenės skaičius ir anksčiau buvusiose priešo valstybėse, kuriose JAV vyriausybės nuomone Rusija laiko nemažiau 2 milijonų karių. Kaip korespondentai praneša, šis sovietų pasiūlymas buvęs Saugumo Taryboje visiškai nelauktas.

# Ka reikiama Baltu dalyvavimas taikos kongrese?

Rašo André Pierre, „Le Monde“

Redakcija deda šį straipsnį kaip atskiro prancūzų laikraščio samprotavimą, nors straipsnio autorius daugelyje vietų daro klaidingus tvirtinimus, pav. dėl spontaniško trijų Baltijos tautų prisijungimo etc.

Yra žinoma, kad iš devynių oficialių Sovietų delegatų taikos kongrese yra trys baltų reprezentantai; Rotomskis, Valeskalis ir Krusas vadinamieji Lietuvos, Latvijos ir Estijos užsienių reikalų ministrai. Tiesa, šie delegatai yra labai pridengti ir apie juos nekalbama, tačiau jie yra. Ir kodėl jie čia, kongrese, yra? Kodėl Molotovas juos su savim pasiėmė? Kodėl juos pirmą kartą įvedė į tarptautinį forumą? Šie klausimai yra verti iškelti, nes Maskvoje nieko nėra daroma betiksliško.

Sovietų tikslas yra aiškus. Jie nori 21 valstybę, atstovaujamą Paryžiuje, pastatyti prieš įvykusį faktą ir priversti pripažinti trijų Baltijos valstybių inkorporavimą į Sovietų Sąjungą, jei ne de jure, tai mažiausia de facto. Jau tas faktas, kad jokia jėga neužprotestavo prieš jų dalyvavimą ir prieš jų mandato validaciją kongreso sekretoriatoje yra diplomatinis laimėjimas.

Tarptautinė trijų Baltijos valstybių padėtis yra keista. Iki šiol jokia didžioji jėga oficialiai nepripažino šių valstybių inkorporacijos į Sovietų s-gą ir jų pertvarkymo į „sovietines respublikas“, kuris įvyko, kaip žinoma, 1940 metais su Hitlerio pritarimu, pagal garsųjį 1939 m. rugpjūčio 23 d. vokiečių — sovietų paktą, ar slaptą klauzulę. Niekas nepripažino šios rusų iniciatyvos, bet niekas jai ir neprieštaravo. Ir tokiu būdu dar ir po šešių metų tęsiasi ši dviprasmybė.

Britanija ir JAV yra užmerkusios akis. Jos yra tylėdamos pripažinusios fakto padėtį. Bendro laimėjimo prieš Vokietiją išvakarėse, jos leido sovietų sąjungai, nieko nesakydamos (bet ir be entuziazmo) atnaujinti tris sovietų baltų respublikas, tarytum tai būtų tik administracinis vidaus klausimas. Iki šiol nėra pripažinimo de jure, ir jei senos baltų atstovybės nėra toliau pripažįstamos Londono valdžios, tai jos teoriškai tebeveikia Vašingtone, tik nežinia, koks yra jų praktinis aktyvumas...

Tylėjimas dėl 3 baltų užsienio ministerių Paryžiaus kongrese buvimo yra naujas klidūris bandymas, kuriame atsidūrė sovietų Rusijos sąjungininkai. Reikės gi galų gale vieną dieną išeiti iš dviprasmiškumo. Kaip Sovietų s-ga niekuomet neprileis, kad būtų suabejota 3 Baltijos valstybių inkorporavimo teisėtumu (inkorporavimu, kuris yra įvykdytas, kaip spontaniškas prisijungimas, išrinktiems estų, latvių, lietuvių tautos atstovams prašant), taip yra aišku, kad ankačiau ar vėliau amerikiečių vyriausybės turės pripažinti galutinai ir oficialiai Baltijos faktinę padėtį.

## NAUJ AMUNICIJOS FABRIKAI MANDŽURIJOJE

Kiniečių laikraštis „Ta Kung Pao“ praneša, kad Kinijos komunistai Mandžurijoje įrengė 4 didelius amunicijos fabrikus.

Nuo tylaus ir neva gėdingo pripažinimo reikės prėiti prie juridinio pripažinimo. Kai kurie mano, kad ši problema bus išspręsta, kai bus nustatomos Vokietijos, Lenkijos ir Rusijos sienos, kitaip sakant kai „Trys didieji“ tvarkys klausimus, dėl kurių tik provizoriniai yra susitarę Potsdame, 1945 m. rugpjūčio mėn. (dėl vokiečių lenkų sienų Rytų Prūsijos pasidalinimo tarp Lenkijos ir Sovietų).

Jau galima drąsiai klausti, ar sovietai pasitenkins šiais laimėjimais? Ar jie neis jai, Latvijai ir Lietuvai panašių teisių kaip jai, Latvijos ir Lietuvai panašių teisių kaip kaip Ukrainai ir Baltgudijai? Turėdami precedentą dviejų sovietinių respublikų, kurios yra priimtos į UN, kokiais argumentais, galėtų pasipriešinti kitos jėgos prieš eventualią trijų Baltijos valstybių kandidatūrą kurias užima Sovietų s-goje tokią pat poziciją kaip, Ukraina ir Gudija? Be to, Ukrainos ir Baltgudijos užsie-

nio reikalų ministrai Manuilskis ir Kiselevas posėdžiauja laisvai nuo Molotovo ir kiekvienas turi po balsą tarptautinėse konferencijose, kodėl nelaimėti to pat vieną dieną Rotomskijui, Valeskalinui ir Krūsui?

Jau matyti trokštama nauda, kurią laimėtų sovietai. Tai būtų tvirčiau kalbėti šešiais balsais UN posėdžiuose ir prie šių šešių balsų prisijungti, kaip galima konstatuoti iš Luksemburgo, dar tris: Lenkijos, Čekoslovakijos ir Jugoslavijos balsus. Prosovietinis blokas (negalima būtų kalbėti apie slavų bloką) vaidintų didesnę vaidmenį kaip iki šiol naujoje tautų organizacijoje.

Tai yra, kas nors pasakytų, tolimos perspektyvos. Gal būt, bet reikia jau šiandieną jas numatyti. Nes yra labai aišku, kad sovietai po pergalės, turi labai gvyvą savo naujos galybės sąmonę ir kad be sustojimo sieks didinti savo satelių skaičių, kad geriau galėtų kovoti prieš anglo-saksų įtaką pasaulyje.

## Spaudos laisvė ir kultura

Kas ir kur nekalba apie laisvę, net ir ten, kur jos visiškai nėra, ji rašoma į konstituciją. Žiauriausia diktatūra pridedama gražiu laisvės žodžiu, nes gi reikia apgauti mases ir reikia rodytis prieš pasaulį, kad nesi atsilikęs. Laisvė šiandieną yra tiek suprofanuota, kad apie ją kalbėti yra kaktu. Tačiau spaudos žmogui laisvė yra brangiausia idėja, dėl kurios verta gyventi ir kovoti. Spauda be laisvės tai vis tiek kaip žmogus be širdies, robotas, mašina, kaip paukštis be sparnų, kaip skeletas be dvasios.

Kultūringuose demokratiškuose kraštuose spaudos laisvės problema — joks ginčų objektas, nes tai visiems suprantama tiesa. Jungtinėse Amerikos Valstybėse spauda drąsiai kritikuoja Trumano asmenį, lygiai kaip Byrnes politiką. Ten spaudai nėra instrukcijų, draudžiamų temų, ten žurnalistas yra visiškai laisvas, jis rašo pagal savo sąžinę. Kas kita Europos Rytuose, kur taip pat popieruje užtikrinta spaudos laisvė, bet kur žurnalistas yra visiškai vergas, jis negali rašyti taip, kaip jis galvoja, jis turi rašyti taip, kaip jam įsakoma rašyti. Jis gauna temą, faktus, liniją ir pagal generalinę liniją veda užsakytą propagandą. Ir koks skirtumas tarp laisvos, demokratinės spaudos ir suvaržytos, pagal kuralpį užsakytos spaudos! Kur viešpatauja spaudos laisvė, ten viešpatauja ir spaudos kultura, o kur spaudos vergija, ten ir spaudos subanalėjimas, merdėjimas ir menkysta.

Mūsų spauda, išgyvenusi daug persekiojimų, daug okupacijų, yra išsilgusi laisvės, nes ji trokšta tiesos ir kultūros. Ji nori pasakyti tai, kas lietuviui ant širdies guli, ji nori išreikšti visas neteisėtas, visą apgaulę, visą melą, kuris yra už viešpatavęs mūsų žemėje. Ir vis dėl to, anot poeto H. Nagio, „Kaip dabar sunku tylėti“.

Mus stebina, kad ir mūsų tarpe yra tokių žurnalistų, kurie ne tik nekovoja dėl spaudos laisvės, jos kultūros, bet dar patys siūlosi užsimauti apinasrį. Jie visais laikais sutiko su svetimųjų diktatu ir vi-

suomet raše taip, kaip iš jų reikalavo šeimininkas. Tai panašu į tą sutvėrimą, kuris pats nueina į būdą, užsideda rėžius ir su džiaugsmu loja šeimininko garbei, nes žino, kad už tai gaus sriubos puodą. Tai nėra spaudos laisvės gynėjai, tai yra konjunktuoros žmonės, kurie mušasi ne dėl spaudos, bet dėl spaudos vasių.

Spaudos žmonės reikalauja įrodyti, kam dienraštis reikalingas. Tai vistiek, kaip prašytų įrodyti, kam reikia kasdien valgyti, juk galima kas antrą, kas trečią dieną valgyti, nenormaliomis sąlygomis tai susitaupytų. Jei tokį klausimą pastatytum prancūzui, ar amerikoniui, jis tave keistuoliu išvadinotų. Juk ir dabartinėmis sąlygomis dienraštis vis tiek pasiekia skaitytojus 6 dienom, greičiau negu savaitraštis, kuris nueina po kelių dienų į išspausdinus. Jei iš Paryžiaus laiškas eina apie savaitės laiko, savaitrašty pakliūva dar po savaitės, tai skaitytojas iš Paryžiaus straipsnį gauna tik po trijų savaičių, o dienraštyje jis galėtų jį gauti po pusantros savaitės. Tačiau, tokį aiškų klausimą spaudos žmonės kelia ne dėl to, kad jie nesuprastų, bet dėl to, kad jie niekad negynė ir negina spaudos laisvės idėjos.

Kova dėl spaudos visuomet vyksta žiauriai. Čia nekalbėsime, kokių metodų žmonės griebiasi, kad tik tą kovą laimėtų. Mes kovojame ne dėl spaudos, bet dėl jos kultūros. Turėti spaudą, kur galima būtų tik dienos kalendorių paskelbti kaip originalų dalyką, mus nevilioja. Nes per daug mylime spaudos laisvę, kad norėtume apinasrio. Nes per daug branginame spaudos kultūrą, kad pasitenkintume jos degradavimu į žinių biuletenį ar jos dvasinį apkalinimą. Spauda yra laisvės vaitas, kuris gerai auga, kai jam duodamos kultūringos laisvės sąlygos sveikai dvasiškai maitintis, laisvai kvėpuoti saulėje ir laisvame ore. Jis mirs, jei jį uždarysi į tamsų rūšį. Mes spaudos mirties nesiekiamo ir juo labiau kitiems mirties netrokštame. O tik norime patys laisvai gyventi, kad galėtume kurti spaudos kultūrą. Stp. Vykintas.

J. Svalstas

**Velniai žin, kas čia darosi!**

(ištrauka iš romano)

Išvydusi lavoną Anelę griežtai pasakė:

— Ne! Tai ne mano vyras!

Sinkūnas spyrėsi ir gyvai emė įtikinėti.

— Na ką tu sakai! Na kaip gi ne tavo!

Argi tai ne Adomonis? Nagi visi pažūrėkit! Veidas, tiesa, — jokių žymių, bet galva, batai, drabužiai, visas kūnas . . . Na, ką jūs, norit sakykit, bet čia tikras Adomonis — aukštas, stambus, drūtas . . .

— A kaip tu, Ignai, manai? — staiga krūpėsi jis į Paliepį.

Paliepis tokio tvirto įsitikinimo neparodė, bet ir nenegė.

— Visas pavaiždas, teisingai, būtų kaip ir Adomonio . . . Nar ir batai dar, bet daug tu sunku kas atpažinti. Drabužiai jau apipeleję ir patrūnėję . . .

— Na tai kas gi daugiau būtų, jei ne Adomonis? — Sinkūnas tvirtai laikėsi savo nuomonės. Juk visai per tą laiką nebuvo girdėti, kad kas nors mūsų apylinkėje būtų dingęs.

Sinkūno įsitikinimą induktyviai stiprino dar ir ta aplinkybė, kad Adomonienė, atvykusi į mišką ir pamačiusi lavoną, staiga pakitėjo. Ji išballo, sumuko ir konvulsiskai virpėjo. Sinkūnas bematant prisiminė aną momentą, kai ji tarytum nesava, įėjo į virtuvę ir pranešė jam apie vyro žuvimą. Be to, jo pašonėje atėjo dar kitas momentas, kai jis vieną sekmadienį išsėjęs sode pas Adomonį ir šnekėjęs su juo. Gyvai prisiminė liūdną, nepatenkintą Adomonio veidą ir tuos žodžius: „Su šita nei vieno pikto ar šiurkštaus žodžio nesam pasisakę, dar, bet vis tiek kaž kokie tarytum svetimi jautiamės“. Taip pat ne kartą buvo girdėjęs tas pašnibždas, kurios ne garsiai, bet stiproai plito. Dažnai buvo pakalbama apie ypatingą Adomonienės palankumą Naujokui, dar jos vyrui gyvam tebesant, o tuo labiau žuvus.

Visa tai nebuvo paslaptis ir kitiems, čia esantiems. Todėl kiekvienas jų, tik Anelę tylaikdamas Adomonio žuvimo kaltininkę, nuolat pasalingai šmaigė ją savo priekaištingu smerkiamu žvilgsniu. Jautri, išpuodinga Anelė laba gerai visa tai stebėjo ir jautė. Ji daug dėl to kentėjo ir daug savo dvasios jėgų turėjo eikvoti. Nekantriai laukė tik pabaigos. Nusisukusi į šalį ji sedėjo kaip tik pabaigos. Nusisukusi į šalį ji sedėjo kaip per seniai buvo nuverstas. Galėjo ji, žinoma, į šią vietą nevykti arba atvykusi tuojau dingti, tačiau taip nepadare, nes bijojo, kad dar daugiau nesukeltų pikto apkalbėjimų ir didesnių įtarimų.

Tyrimo pareigūnai baigė savo darbą. Gydytojas konstatavo mirtį nuo kieto bukiaus daikto smūgio į pakaušį. Toje vietoje gerkai buvo suknežinta kaukolė. Taip pat jis nutarė, kad lavonas po mirties galėjo išgulti penkis šešis mėnesius. Punkto vedėjas smulkiai išvertė, iškrėtė drabužius, išskodamas apčiuopiamą žuvusiojo asmens įrodymų. Pastangos buvo tuščios.

Jokių objektyvių-daltnių ar dokumentinių — asmens žymių nepavyko surasti, nebent tik tie du sutapimai — pavaiždas ir laiko tarpas nuo žuvimo. Likosi beveik vien tik psichologiniai arba subjektyvūs veiksniai. Tie veiksniai buvo gana stiprūs ir

visų sąmonėj sudarė vieną bendrą sprendimą, kad tai buvo Adomonio lavonas. Taip ir buvo iprotokoluota.

Po visos tyrimo procedūros ir pasitarimų Rimonis apgalvestaudamas pareiškė:

— Liūdna girdėti, kai tikroji žmona atsako nuo savo vyro ir net nesuteikia artimam žmogui paskutinės ir būtinos krikščioniškos paslaugos. Ką gi . . . pasitarsim su klebonu, ir mes jau pasistengsim sutvarkyti visą laidotuvių reikalą. Juk Adomonis nebuvo paskutinis žmogus, kad mes čia ji, kaip kokį niekšą, užverstumėn tame pačiame miške. Turi būti parodyta jam paskutinė priderama pagarba.

Punkto vedėjas paliepė eiguliu tuojau pastatyti prie lavono sargus ir laikyti juos čia, kol bus susitvarkyta su laidotuvėmis.

Malkų kirtimo talkininkai, vos pasišalino atvykusieji, bematant apsupo eigulį ir gau-

siai apipylė kjausimais. Per tą laiką, kol čia vyko lavono tyrimas, talkininkų prisirinko didžiulis būrys. Artimesnieji, pastebėję nepaprastą žmonių susibūrimą, pranešėję kitiems, toliau dirbantiems ir šaukė juos į krūvą. Visiems, iš judresniojo miestų gyvenimo atitrūkusiems ir ramiam miške prievienodo darbo apsiblausiusiems, buvo įdomus bet koks aprimusis dirksnių paerzinimas.

Sis įvykis nemaža teikė tokių aštrių padirginimų. Eigulio pasakojimai, visokiais gandaiis paremti išvedžiojimai, nuirsti apžiūrėjimo dalyvių pasikalbėjimai, pagaliau smarkus naujojo virsaičių žodis — visa tai talkininkų vaizduotėj bematant sukūrė jaudinantį, romantišką kriminalinį epizodą. Pagražinamas, papildomas jisėjo iš lūpų į lūpas ir sklido po visą mišką.

(bus daugiau)

**Skautiškas gajumas iševijoje**

Rašo sktn. Vladas Pauža

**1. Pozityviu saviuklos keliu.**

Nelemti politiniai įvykiai ir karas skaudžiai sukrėtė ne tik mūsų tėvynę, bet ir jos taip gražiai veikusius skautus. Nelaimių, audrų lydimi buvome priversti atklyšti į svetimą kraštą, svetimųjų tarpan. Tačiau tai nepalaužė Lietuvos skautų dvasios. Vos tik nustojo veikti karo mašinos, visur, kur tik buvo mažiau ar daugiau vyresniųjų skautų, tuojau, kaip pirmosios pavasario žibutės, iškėlė galvas lietuvių skautų draugovės.

Pirmieji atgaivinaimieji žingsniai buvo gana sunkūs: stokojo vadų, literatūros, priemonių ir kita. Be to, dalis aktyviai veikusių Lietuvoje skautų vadų, turinčių didesni patyrimą, dėl įvairių priežasčių, net gal nepareinančių jų pačių valios, neparodė reikiamos iniciatyvos. Todėl, kilnioji skautystės idėja, kuri Nepriklausomos Lietuvos jaunime turėjo gerą dirvą, gražiau augo, ir nešė gausų derlių, nelengvai praskleidė žiedus iševijoje. Čia, be skautininkų, ne mažai pasidarbavo skautai vyčiai, kurie, apsisarvavę nepalaužiamu tikėjimu į skautystės idėją, energingai ėmėsi gražaus ir vertingos skautų organizavimo darbo. Daug prisidėjo ir Lietuvių Komitetai, gimnazijų, pradžios mokyklų vadovybės, mokytojai, okupacinės Vokietijoje britų, amerikiečių ir prancūzų karinės valdžios įstaigos, bei Unrra. Ne maža sampatijų ir geros valios parodė ir stovyklų gyventojai. Taip skautai išėjo į gyvenimą ir daugely vietų pasiekė gražių ir brangių rezultatų.

Per palyginti trumpą laiką ne tik kiekybiškai, bet ir kokybiškai plačiai ir gražiai išsiskaidojo. Be savo tiesioginių pareigų, vyksiai pasirodė ir kitur. Daugely stovyklų skautus matome skoningai papuošiose aikštelėse rytiais ir vakarais pakeliant ir nuleidžiant tautinę vėliavą, gražiai išsiriikiavusius žygiuojant religinėje procesijoje, stovint garbės gretoje, laukiant stovyklose atsakingų svečių atvykstant. Yra stovyklų, kur suaugę skautai eina stovyklose policijos pareigas, budi skaityklose, gamina mažiems žaisliukus, lanko ligojus ir t. t. Skautai, gyvai dalyvaudami mūsų stovyklų gyve-

nime ir pilnai išrutuliodami savo veikimą sūkio: „Dievai, Tėvynei ir artimui“ apimtyje, pasidarė pačiu judriausiu stovyklų elementu. Džiugu, kad mūsų iševijoje atbudusi Lietuvos skautų dvasia labiau stiprėdama, vis daugiau subordinuoja jaunuomenės po skautų vėliava. Skautai, nuolatinės dinamikos keliu eidami, gražiai savo veikimą rutulioja, įnešdami didesnį indėlį ne tik į pačią savo organizaciją, bet ir į mūsų stovyklų gyvenimą. Taip pat jie yra arčiausiai visų mūsų siekiamo idealo — pasirošti grįžti Lietuvon.

Nors gyvename klaičiausius mūsų tautos istorijos laikus, tačiau skautai nepalūžta, nes jie žino, kad ilgėsiu, nusiminimu sunkios naštos tėvynei nepalengvinsime. Skautai, žvelgdami į ateitį, pilną skaidresnių lūkesčių, savo neissemama energija organizuojasi, dirba, duodami mūsų visuomenės šviesesnių pragiedrulių ir teikdami gražesnių vilčių mūsų tautos ateičiai. Jie tobulina ir mokosi ne tik teoretškai, bet ir praktiškai. Per visą atsikūrimo laiką atskiruose vienetuose suruošė daugybes stovyklų, iškilų, laužų, koncertų, literatūros popiečių ir pusvalandžių, vaidinimų, pasilinksminimų, parodėlių ir kita. Taigi, skautų organizacija suteikia progos jaunimui sveikai pasireikšti, prasmingai išnaudoti energiją ir gražiai, vertingai praleisti laiką. Tuo būdu atitraukia jaunuomenės dėmesį nuo piktybinių blogybių, kurių pasitaiko kai kuriose mūsų stovyklose, kaip, pav., kortavimas, girtavimas, dorovinis sugniužimas, moralinis pakrikimas, vienu kitais nepsitikėjimas. . .

Rūpinamasi ir savos literatūros paruošimu. Detmolde specialiai skautams leidžiamas spaustuveje gražiai iliustruotas „Skautų Aidas“, skautų vadams — „Skautybė“. Be šių pasliruose vietoje ir rotatoriumi leidžiama, kaip, pav., Seedorfe „Būdėk“, Kiely „Po svetimu dangumi“. Daug apie skautus rašė ir Liubeko „Laisvės Varpas“. Be to, iš anglų kalbos išversta ir atspausdinta „Skilčių sistema“, „Mazgai“, „Kaip vesti skiltį“, baigiama spausdinti „Skautybė berniukams“, „Baden - Powell ir jo gyve-“ (nukelta į 4 p.)

## Spaudos apžvalga

Saryšy su indų laikinosios vyriausybės paskelbimu, anglų laikraštis „Daily Mail“ nurodo, kad indų istorijoje pirmą sykį sudaryta vien iš indų susidedanti vyriausybė. Šis faktas reiškia didelį šuolį pirmyn Indijos nepriklausybės reikalu. Naujoji vyriausybė susideda daugumoje iš Kongreso Partijos narių. Musolmonų Lygos vadovybė iki šiol nesutiko dalyvauti vyriausybės sudaryme. Šis pasiūlymas, tačiau, palieka ir toliau ir Musolmonų Lygą kiekvienu momentu gali savo nusistatymą pakeisti. „Daily Mail“ nuomone, tai ir būtų pats geriausias kelias.

Daugiausia dėmesio anglų spauda be abejo skiria Graikijos sekmadienį įvykusių balsavimų rezultatams įvertinimui. Nors galutinų davinių dar neturima, tačiau iš esamų davinių galima jau spręsti, kad graikų tauta didėle dauguma pasisakė už monarchiją.

Nemažiau domimasi ir šeštadienio posėdžiu Niurnberge procese, kurio metu 21 kaltinamasis pasakė baigiamąsias kalbas. Visa anglų spauda deda plačius specialius korespondentų pranešimus. Konservatorių „Yorkshear-Post“ rašo, kad po 217 dienų nuolatinio posėdžiavimo Niurnbergo tribunolas padarė pertrauką iki 23 rugsėjo, kada numatoma paskelbti sprendimus. Tie sprendimai, kuriuos tribunolas paskelbs, liks, be abejo, ilgai atmintini. Galime būti tikri, rašo laikraštis, kad sprendimai bus įvykdyti tokiu būdu, jog niekam nekils abejonių, kad bausmės tikslas buvo tik įvykdyti teisingumą, o ne keršto priemonė savo politiniams priešams.

„Daily Telegraph“ nurodęs, kad procesas užtruko gan ilgai ir kad nekurioje spaudoje pasirodė kritikos balsų, pabrėžė, kad šis faktas buvo žinomas jau pradedant procesą, ir, kad tuo buvo laiduota teismo proceso teisingumas ir išsamumas.

## Skautiskas . . .

(atkelta iš 3 p.)

venimas“. Augsburgėje, jau Lietuvoje žinoma skautiškos literatūros vertėja, paskautininkė O. Saulaitienė leidžia rotatoriumi atskiromis knygelėmis „Skautybę mergaitėms“ ir kita. Parašyta ir atspausdinta „Mūsų uniformos“, sktn. A. Krauso „Gyvučių draugas“, skautiškas kalendorėlis. Pati didžioji skautiškos literatūros spraga kaip ir baigiama užpildyti.

Skautų vadų lygiui pakelti, buvo suruošta viša eilė nuo 4—6 savaičių kursai, kur perteikiama ne tik teoretinės, bet ir praktinės žinios. Šią vasarą, liepos mėn. Hameln (Anglų srityje) Pabaltės skaučių vadovių stovykloje, kuri buvo daugiau instruktivinio pobūdžio ir kuriai vadovavo prityrusios britės skautininkės, baigė daugiau 40 lietuvių skaučių vadovių. Malonu konstatuoti, kad lietuviškas skautės ten pirmavo. Liepos mėn. nuo 25 d. ligi rugpiūčio mėn. 11 d. anglų srityje Hornburg'e vyko pirmoji ne tik šioje srityje, bet apskritai mūsų skautų išeivijoje, skautų vadų stovykla — kursai, kuriuose dalyvavo 45 skautų vadai iš įvairių anglų sritys vietovių. Be to, panašios vadų ir vadovių stovyklos — kursai ruošiami ir kitose vietose.

(bus daugiau)

Dėl įvykusių rinkimų Saksonijoje vakarykštė anglų spauda reiškia taip pat įvairias nuomones. Daugumoje laikraščių, abejojama rinkimų demokratiškumu, nors, pavyzdžiui, specialus „Times“ korespondentas iš Dresdeno rašo, kad jo įsitikinimu, rinkimai vyko pagal įstatymą ir rinkimams nebuvo taikoma jokių spaudimo priemonių.

Kalbėdami Palestinos reikalu beveik visi laikraščiai be išimties svarsto klausimą, ar Jewish-Agency priims pakvietimą dalyvauti konferencijoje, ar ne.

Nemažesnio dėmesio kreipia Anglijos laikraščiai ir į Paryžiaus konferenciją. Dėl Molotovo išvykimo į Maskvą, Paryžiaus korespondentai yra labai nevienodos nuomonės, nors visi jie tvirtina, kad šiai Molotovo kelionei netenka priduoti jokios didesnės reikšmės. „Times“ specialus korespondentas rašo, kad jeigu Bevinas išskrenda į Londoną arba Bidault kelias dienas nesirodo kongreso posėdžiuose; tai niekas nei nemanoma priskirti tam faktui kokios nors didesnės reikšmės. Tačiau Molotovo išvykimas iš Paryžiaus kongreso delegacijoms sukėlė įtarimų ir žingeldumo, kadangi Sovietų s-gos politikoje tokios kelionės, paprastai, atneša kokius nors netikėtumus. „Manchester Guardian“ mano, kad Molotovo išvykimo fakte nereikia ieškoti jokių dramatiinių priežasčių. Kad kuris nors užsienio reikalų ministeris, neturėjęs progos 5 savaičių bėgyje betarpiškai kalbėtis su savo vyriausybe randa reikalo išvykti ir pasitarti, yra visiškai natūralu. Kongreso metu Molotovas turėjo progos gerai išstudijuoti britų ir amerikiečių laikyseną ir jų nusistatymą visuose sovietams aktualiuose klausimuose. Kokios linijos laikysis Molotovas grįžęs iš Maskvos tai klausimas, kuris tiek delegacijas tiek šimtus Paryžiuje susirinkusių laikraštinių domina.

Nemažiau dėmesio Anglijos spauda skiria ir Jungtinių Tautų maitinimo konferencijai, pirmadienį prasidėjusiai Kopenhagoje. Konferencijoje dalyvauja apie 700 atstovų iš viso pasaulio. Rusų delegacijos konferencijoje nėra, nors prie parengiamųjų darbų jiniai ir buvo prisidėjusi.

## RASTAS DAR VIENAS MASINAS KAPAS

Londonas. Saksonijoje šiomis dienomis buvo rastas naujas masinis kapas, kuriame, manoma esant palaidota nemažiau 200.000 rusų karo belaisvių ir užsieniečių darbininkų. Kaip britų ir amerikiečių spaudos atstovai, kurie šį masinį kapą matė, nurodo, vietos gyventojai norėjo kapo žymes užslepti užsėdami visą plotą javais. Iki šiol iškasta 58.000 žmonių griaučiai. Buvęs stovyklos komendantas yra suimtas.

## PRANCŪZŲ SOCIALISTAI PRIES SUSIJUNGIMĄ

Paryžius. Prancūzų socialistų partija šiuo metu vykstančiame partijos kongrese priėmė rezoliuciją, kurioje pasisako prieš bet kokią susijungimą su komunistų ar pažangiųjų katalikų partija. Toje pačioje rezoliucijoje pasisakoma prieš Vokietijos padalinimą į zonas. Sįloma zonių okupaciją panaikinti ir įvesti visai Vokietijai bendrą tarptautinę. Prancūzijai, tačiau, turi būti suteikta galimybė kontroliuoti Saaro srities akmens anglies kasyklas.

## NERAMUMAI INDIJOJE

Londonas. Sekmadienio vakare paskelbus Indijos laikinosios vyriausybės sudarymą Neu-Delhi mieste įvyko smarkių susikirtimų tarp indų ir musulmonų. Neramumų metu 50 asmenų užmušta, ir apie 200 sužeista. Neramumų priežastis, atrodo, buvusi labai paprasta: vienas indas pakabino virš savo krautuvės durų kongreso partijos vėliavą, tuo tarpu kai jo kaimynai musulmonai, protesto ir gedulo ženklai buvo iškėlę juodas vėliavas. Kadangi toks vėliavų margumas vėliau išplito po visą miestą, ir kadangi kiekviena partija stengėsi nukabinti savo priešininkų iškeltas vėliavas, tai prasidėjo vėliavų nukabinėjimo lenktynės, kurios ir pareikalavo tokio didelio aukų skaičiaus. Įsikūsus kariuomenei ir policijai tvarka buvo vėl atstatyta. Mieste paskelbtas išimties stovis.

## JAV AUTOMOBILIŲ PRAMONĖ

Detroitas. Apskaičiuojama, kad JAV automobilių pramonė šiais metais išleis ne mažiau kaip 3 milijonus mašinų, kas sudarotik 50% viso JAV automobilių pramonės kapaciteto. Mašinų gamybos tempą labai sulėtino vykę streikai, kurių pasekoje dar ir dabar nekurių dalių gamyba negali būti pilnai išvystyta. Zinovų nuomone, vien JAV vidaus rinkai būtų reikalinga ne mažiau 15 milijonų mašinų.

## ŠI MĖNESI BUS PASKELBTAS SPRENDIMAS NUERNBERGE

Londonas. Numatoma, kad teismo sprendimas 21 nacių vadų byloje Nuernberge, bus paskelbtas laike 3 savaičių. Procesui baigiantis visi kaltinamieji pasakė baigiamąjį žodį. Kaip teisėjas Lawrence pareiškė, kaltinamieji visiškai nei nebandė jiems daromus priekaištus ir kaltinimus atremti. Jie stengėsi, tačiau, nusikaltimų svarbą sumazinti ir nusimesti asmeninę atsakomybę.

## PRASO ISDUOTI DIETRICHĄ

Londonas. Austrijos vyriausybė paprašė amerikiečių karines įstaigas Vokietijoje išduoti jai buvusi SS generolą Seppą Dietrichą. Dietrichas buvo birželio mėn. amerikiečių karinio teismo Dachau nubaustas kalėti iki gyvos galvos. Savo laiku Dietrichui buvo pavestas Vienos gynimas. Jam primetama miesto sunaikinimas ir šaudymas Austrijos laisvės kovotojų.

*Mintis*

Thought • Lithuanian Daily Newspaper • Permitted by UNRRA Team 155 • Atsakingasis redaktorius ir leidėjas J. Vasaitis • Eina kasdien be šventadienių • Memmingen, Airport, Baltic Camp • Prenumerata mėn. 10 RM • Atskiras numeris 40 pf. • Konto: Volksbank Memmingen e. G. m. b. H. Memmingen (Bayern) Nr. 9149 • Spausdina Druckerei- und Verlagsgenossenschaft e. G. m. b. H., Memmingen (Bayern).